

Sygn. akt IV CSK 433/13

## POSTANOWIENIE

Dnia 16 stycznia 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z powództwa P. Spółki Akcyjnej z siedzibą w G.  
przeciwko A. [...] Spółce Komandytowo-Akcyjnej z siedzibą w G.  
z udziałem interwenienta ubocznego po stronie pozwanej M. S.  
o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną,  
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej  
w dniu 16 stycznia 2014 r.,  
na skutek skargi kasacyjnej strony pozwanej  
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]  
z dnia 25 września 2012 r., sygn. akt I ACa [...],

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania**

## UZASADNIENIE

Pozwana A. [...] SKA z siedzibą w G. wniosła skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 25 września 2012 r. oddalającego jej apelację od wyroku Sądu Okręgowego w G. z dnia 8 grudnia 2010 r. Sąd Okręgowy uznał za bezskuteczną w stosunku do powoda P. Spółki Akcyjnej z siedzibą w G. dwie umowy sprzedaży:

a) umowę sprzedaży udziału wynoszącego 13600/160000 we współwłasności nieruchomości położonej w G. przy ul. Ś. [...] zawartą w dniu 30 marca 2006 r. pomiędzy pozwaną A. [...] Spółka Komandytowo - Akcyjna z siedzibą w G. a dłużnikiem M. R. S. (interwenientem ubocznym w niniejszej sprawie),

b) umowę sprzedaży udziału wynoszącego 412/1000 części w lokalu użytkowym nr [...] położonym na parterze budynku przy S. [...] w G. zawartą w dniu 14 lutego 2007 r. zawartą pomiędzy tymi samymi stronami.

Bezskuteczność orzeczona została w celu umożliwienia powodowi przeprowadzenia egzekucji wierzytelności w kwocie 900 000 zł, wynikającej z wyroku Sądu Okręgowego w G. z dnia 24 czerwca 2004 r. (IX GC [...]), zmienionego wyrokiem Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 1 kwietnia 2008 r., (I ACa [...]). Sądy obu instancji uznały, że spełnione zostały przesłanki z art. 527 § 1 k.c. Wszczęta 3 czerwca 2008 r. egzekucja wierzytelności powoda z majątku dłużnika M. S. okazała się bezskuteczna, a postępowanie egzekucyjne zostało z tego powodu umorzone postanowieniem z dnia 26 maja 2009 r. Pozwana i dłużnik pozostają w bliskim stosunku w rozumieniu art. 527 § 3 k.c., wynikającym z powiązań rodzinnych – żona dłużnika jest komplementariuszem pozwanej Spółki. Powód dowiódł, że dłużnik zawierając umowy z dnia 30 marca 2006 r. oraz z dnia 14 lutego 2007 r. działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela, o czym wiedziała pozwana. Fakt zabezpieczenia hipotecznego wierzytelności powoda na 4 nieruchomościach (w tym na będących przedmiotem zaskarżonych transakcji) Sądy uznały za okoliczność nie uzasadniającą oddalenia powództwa, skoro zabezpieczenie to nie odpowiada pełnej wysokości chronionej wierzytelności.

W skardze kasacyjnej, opartej na obydwu podstawach z art. 398<sup>3</sup> § 1 k.p.c. pozwana zarzuciła naruszenie przepisów postępowania - art. 387 § 1 k.p.c. w zw. z art. 328 § 2 k.p.c., art. 378 § 1 k.p.c. i art. 382 k.p.c. oraz naruszenie prawa materialnego - art. 527 § 1 k.c. poprzez jego błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie. Wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i jego zmianę przez oddalenie powództwa, ewentualnie o uchylenie tego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w [...].

W odpowiedzi na skargę kasacyjną powódka wniosła odmowę przyjęcia tej skargi do rozpoznania, ewentualnie o jej odrzucenie albo oddalenie oraz zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga kasacyjna ukształtowana została w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako środek odwoławczy o szczególnym charakterze, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa i jednolitości wykładni oraz usunięcie z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń nie satysfakcjonujących stron. Realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowionego w art. 398<sup>9</sup> k.p.c., w ramach którego Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny sprawy przedstawionej mu ze skargą kasacyjną. Zakres przeprowadzanego badania jest ograniczony do kontroli, czy w sprawie występują przewidziane w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 - 4 k.p.c. okoliczności uzasadniających przyjęcie skargi do rozpoznania. Skarżąca uzasadniła potrzebę przyjęcia jej skargi do rozpoznania wystąpieniem przesłanki przewidzianej w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c. to znaczy oczywistą zasadnością tej skargi kasacyjnej, przejawiającą się w oczywistym naruszeniu przez Sąd Apelacyjny treści art. 527 § 1 i 2 k.c. poprzez uznanie, że czynności prawne stanowiące przedmiot analizy w niniejszym postępowaniu zostały dokonane z pokrzywdzeniem wierzyciela, co uzasadniało uwzględnienie skargi pauliańskiej.

Oczywista zasadność skargi kasacyjnej występuje, kiedy bez dokonania głębszej analizy sprawy, dla przeciętnego prawnika jest oczywiste, że podstawy

skargi zasługują na uwzględnienie, a zatem ma miejsce kwalifikowana postać naruszenia prawa, zauważalna *prima facie* przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej i przesądza to o wadliwości zaskarżonego orzeczenia w stopniu nakazującym uwzględnienie skargi. Pozwana podnosi, że o oczywistym naruszeniu art. 527 § 1 i 2 k.c. świadczy przeprowadzenie oceny, czy zaskarżone czynności prawne dokonane zostały z pokrzywdzeniem wierzycieli według stanu na dzień wytaczania powództwa oraz wyrokowania w niniejszej sprawie, podczas, kiedy istotna była chwila podejmowania tych czynności. Podniósł też, że Sąd Apelacyjny pominął, iż dłużnik dysponował innym majątkiem, z którego wierzyciel mógł prowadzić egzekucję, nietrafne było więc stanowisko, że stał się on niewypłacalny. Przytoczone argumenty nie przekonują o zasadności i to oczywistej podniesionego zarzutu. W orzecznictwie od dawna ukształtowała się wykładnia art. 527 § 1 i 2 k.c. akcentująca, że niewypłacalność to obiektywnie istniejący stan majątku dłużnika, który może być wykazany przez wierzyciela wszelkimi środkami dowodowymi, przy czym wykonanie tego zadania nie powinno być utrudnione, gdyż byłoby to sprzeczne z ochronnym celem tej skargi. Jeżeli egzekucja świadczenia pieniężnego przeprowadzona z jednej choćby części majątku okaże się bezskuteczna, jest to wystarczające do przyjęcia, że wykazana została w ten sposób niewypłacalność dłużnika zalegającego z zapłatą, ponieważ dłużnik może i powinien, dysponując innymi składnikami majątku, zapłacić egzekwowaną należność, co czyniłoby roszczenie pauliańskie bezprzedmiotowym, zaś od wierzyciela nie można wymagać, aby wszczynał kolejno wiele postępowań egzekucyjnych, mnożył związane z tym koszty, pokonywał przeszkody związane z samym ustaleniem, z jakich części składa się majątek dłużnika, i wreszcie przyjmował na siebie skutki niepowodzeń kolejnych egzekucji. Sąd Najwyższy wielokrotnie wyjaśniał (por. wyroki z dnia 22 marca 2001 r., V CKN 280/00, nie publ., z dnia 23 lipca 2003 r., II CKN 299/01, nie publ. lub z dnia 29 czerwca 2004 r., II CK 367/03, nie publ., a także z dnia 16 marca 2006 r., III CSK 8/06, OSNC 2006/12/207), że pokrzywdzenie wierzyciela należy oceniać nie według chwili dokonania czynności prawnej dłużnika z osobą trzecią, lecz według chwili jej zaskarżenia, oraz że wiążąca się z pokrzywdzeniem niewypłacalność dłużnika musi istnieć zarówno w chwili wystąpienia ze skargą pauliańską, jak i w chwili orzekania przez sąd o zawartym w niej żądaniu uznania

czynności prawnej za bezskuteczną. Argumentacja pozwanej, sprzeczna z ustabilizowaną wykładnią art. 527 § 1 i 2 k.c. nie może być uznana za świadczącą o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej. Nie zachodzi więc przesłanka którą skarżący uzasadnia potrzebę przyjęcia jego skargi kasacyjnej do rozpoznania nie zachodzi.

Okoliczności sprawy nie wskazują także, aby zachodziły inne podstawy przewidziane w art. 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c. Z tych przyczyn Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia tej skargi do rozpatrzenia.

Wobec zgłoszenia przez powoda wniosku o przyznanie kosztów postępowania kasacyjnego ograniczonego do wypadku przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i jej odrzucenia bądź oddalenia, nie zachodziła potrzeba orzekania o kosztach w niniejszym postanowieniu, gdyż powód nie dochodził kosztów w razie odmowy przyjęcia skargi do rozpoznania (art. 109 § 1 k.p.c. w zw. z art. 398<sup>21</sup> i art. 391 § 1 k.p.c.).

aw

es